

विद्या भवन बालिका विद्यापीठ

शक्ति उत्थान आश्रम लखीसराय

विषय -संस्कृत दिनांक 24-06-2021

वर्ग-षष्ठ शिक्षक राजेश कुमार पाण्डेय

एन० सी० ई० आर० टी० पर आधारित

अभ्यासाः (Exercises)

उचित शब्दरूप चित्वा रिक्तस्थानानि पूर्यत-
उचित शब्द रूप चुनकर रिक्त स्थानों को पूरा कीजिए-

(i) पिता	वदति।		
(क) बालकः	☐	(ख) बालकेन	☐
		(ग) बालकम्	☐
(ii)	खेलन्ति।		
(क) बालम्	☐	(ख) बालाः	☐
		(ग) बालस्य	☐
(iii) तत्र	सन्ति।		
(क) छात्रः	☐	(ख) छात्राः	☐
		(ग) छात्रा	☐
(iv)	शोभा अद्वितीया अस्ति।		
(क) पुष्पाणाम्	☐	(ख) पुष्पैः	☐
		(ग) पुष्पाणि	☐
(v) रामः	अगच्छत्।		
(क) वनम्	☐	(ख) वने	☐
		(ग) वनस्य	☐

अधोलिखितेषु वाक्येषु निर्देशानुसारं शब्दरूपाणि पूर्यत-
अधोलिखित वाक्यों में निर्देशानुसार शब्द रूप भरिए-

(i) अहं	पठामि।	(पुस्तक, द्वितीया विभक्तिः)
(ii) सह लेखनी अपि अस्ति।		(पुस्तक, तृतीया विभक्तिः)
(iii) सः	आपणम् अगच्छत्।	(पुस्तक, चतुर्थी विभक्तिः)
(iv) त्वं	किं गृह्णासि?	(पुस्तक, पञ्चमी विभक्तिः)
(v)	नाम धारा अस्ति।	(पुस्तक, षष्ठी विभक्तिः)
(vi) भवान्	किमपि न लिखतु।	(पुस्तक, सप्तमी विभक्तिः)
(vii) हे	त्वं मम मित्रम् असि।	(पुस्तक, सम्बोधनम्)

3. शब्दरूपाणि पूर्यत-
शब्द रूपों को पूरा कीजिए-

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
(i) अश्वम्
(ii)	अजाभ्याम्
(iii) बालाय
(iv) छात्रात्
(v)	बालकयोः
(vi) छात्रे
(vii) सुतम्
(viii) रामेण
(ix) उलूकाय
(x)	खगाभ्याम्

4. शुद्धशब्दरूपाणि चित्वा लिखत-
शुद्ध शब्द रूपों को चुनकर लिखिए-

- (i) देवान्, देविन्, देवीन्
- (ii) रामसु, रामषु, रामेषु
- (iii) फलाः, फलानि, फलान्
- (iv) वृक्षाः, वृक्षानि, वृक्षाणि
- (v) पत्राः, पत्रान्, पत्राणि
- (vi) मित्र, मित्रम्, मित्रः
- (vii) सूर्यः, सूर्या, सूर्याम्

क्रियाकलापाः (Activities)

1. संस्कृतकालांशे विभिन्नविभक्तिषु ये शब्दाः प्रयुक्ताः अभवन् तेषां संग्रहं कुरुत।
संस्कृत के कालांश में विभिन्न विभक्तियों में जो शब्द प्रयुक्त हुए हैं, उन्हें इकट्ठा कीजिए।

